

UNIVERSITY OF THE
FREE STATE
UNIVERSITEIT VAN DIE
VRYSTAAT
YUNIVESITHI YA
FREISTATA

UFS·UV

ARCHIVE FOR CONTEMPORARY AFFAIRS
ARGIEF VIR EIETDSE AANGELEENTHEDE

Inventory of the private collection of

JH Viljoen

PV508

Contact us

Write to:

Archive for Contemporary Affairs
University of the Free State
P.O. Box 2320
Bloemfontein 9300
South Africa

Visit us:

Archive for Contemporary Affairs
Stef Coetzee Building
Room 109
Academic Avenue South
University of the Free State
205 Nelson Mandela Drive
Park West
Bloemfontein

Telephone:

+27(0)51 401 2418/2646/2225

Email:

arca@ufs.ac.za

INVENTARIS VAN DIE PRIVATE DOKUMENTEVERSAMELING VAN MNR. J.H. VILJOEN

INLEIDING

1. Toeganklikheid

Voorwaardelik.

2. Curriculum Vitae¹

Johannes Hendrikus Viljoen is op 15 Oktober 1893 op die plaas **Vergezicht** in die distrik Hoopstad gebore.

Vanweë die uitbreek van die Tweede Vryheidsoorlog (1899-1902) kan hy eers in 1905 op twaalfjarige ouderdom skool toe gaan. Nadat hy agtereenvolgens die plaasskool op **Vergezicht** en die dorpskool op Hoopstad besoek het, matriculeer hy gedurende 1912 aan die Hoër Jongenskool op Wellington. Hierna is hy na die Grey Universiteitskollege, waar sy studies weer eens deur die rebellie van 1914 onderbreek is. Weens skade wat sy vader tydens die rebellie gely het, moet hy die Universiteit gedurende 1915 verlaat, maar keer gedurende 1916 terug en behaal die B.A. Honneurs-grad in 1917.

Na die voltooiing van sy studies gee hy vanaf 1917 tot 1924 onderwys op Heilbron. Gedurende 1924 word hy aangestel as skoolhoof op Dealesville en is daarna vanaf 1925 tot 1928 ook skoolhoof van die hoërskool op Bultfontein.

Gedurende 1928 tree hy uit die onderwys en gaan vestig hom as boer op die plaas **Tweefontein** in die Hoopstad-distrik.

Tydens die Algemene Verkiesing van 1933 word hy tot Volksraadslid vir Hoopstad verkies; hy het in hierdie hoedanigheid aangebly totdat hy in die Algemene Verkiesing van 1943 as kandidaat van die Afrikanerparty verslaan is. Met die Algemene Verkiesing van 1948 keer hy as kandidaat van die Herenigde Nasionale Party as verteenwoordiger vir Vryburg na die Volksraad terug - hy sou dié kiesafdeling hierna onafgebroke tot met sy afsterwe in 1957 verteenwoordig.

Op 19 Oktober 1950 word hy in die Kabinet opgeneem en beklee in die daarop volgende aantal jare die volgende portefeuljes: **Mynwese** (19 Oktober 1950 tot 7 September

1 Vergelyk **Die Volksblad**, 5 Mei 1933; **Die Vaderland**, 5 Des. 1957 en **Die Burger**, 6 Des. 1957.

1953), **Onderwys, Kuns en Wetenskap** (19 Oktober 1950 tot 5 Desember 1957), **Volkswelsyn** (13 Augustus 1953 tot 2 Desember 1954), **Bosbou** (3 Desember 1954 tot 5 Augustus 1956) en **Gesondheid** (6 Augustus 1956 tot 5 Desember 1957).

Mnr. Viljoen is op 7 Mei 1941 tot lid van die direksie van **Afrikaanse Pers Bpk.** verkies en op 29 Maart 1957 tot voorsitter.

Onderwyl hy op 20 September 1957 'n byeenkoms van oud-inwoners van Huis Abraham Fischer aan die Vrystaatse Universiteit toespreek, kry hy 'n beroerte-aanval. Hy sterf op 5 Desember 1957 in Pretoria.

3. **Ordering**

Die dokumente is gedurende Julie 1977 deur dr. Paul Viljoen aan die Instituut vir Eietydse Geskiedenis geskenk.

Tydens ordering is die dokumente volgens hulle aard in reekse opgeneem; terwyl getrag is om met behulp van voetnote 'n inventaris daar te stel, wat vir die navorser selfverduidelikend sal wees.

Die dokumente verkeer in 'n goeie toestand en beslaan 0,30 meter rakspasie.

INHOUD

	BLADSY
1. Agendas,notules en besluite	1
2. Korrespondensie en telegramme	2
3. Toesprake, verklarings en boodskappe	4
4. Artikels en geskrifte	5
5. Verslae en memoranda	6
6. Persoonlike stukke	7
7. Programme en gedenkstukke	8
BYLAE A: Koerantknipsels	9
BYLAE B: Koerante	10
BYLAE C: Tydskrifte	11
BYLAE D: Pamflette	12
AANHANGSEL 1: Lys van toesprake van mnr. J.H. Viljoen.	13

INVENTARIS

PV 508

1. AGENDAS, NOTULES EN BESLUIE

<u>VERWYSING</u>	<u>BESKRYWING</u>	<u>TYDPERK</u> ¹
	1/1 ALGEMEEN	
1/1/1	Besluit deur die Volksraad gane- neem rakende die afsterwe ² van Min. J.H. Viljoen.	1958, Jan.

-
- 1 'n Asterisk (*) by die datum dui aan dat die tydperk onvolledig is of dat die lêer ongedateerde stukke bevat.
- 2 Bevat ook die huldeblyk van die Eerste minister by geleentheid van die afsterwe van Min. J.H. Viljoen. Vergelyk in dié verband ook lêers 2/7/1, 3/1/1, 4/3/1 en Kn. 508/7.

2. KORRESPONDENSIE EN TELEGRAMME

VERWYSING	BESKRYWING	TYDPERK
	2/1 ALGEMEEN	
2/1/1	Korrespondensie	1918, Febr. -* c. 1958, Sept.
	2/2 AFRIKAANSE PERS BPK	
2/2/1	Korrespondensie ³	1942, Aug.- 1957, Des.
	2/3 AFRIKANERPARTY	
2/3/1	Korrespondensie	1949, Mrt.
	2/4 HAVENGA, MIN. N.C.	
2/4/1	Korrespondensie ⁴ en telegramme	1946, Jan.-* 1957, Jul.
2/4/2	Korrespondensie insake die voorgestelde monumnt vir mnr. N.C. Havenga ⁵	1957, Mrt.- 1957, Nov.
	2/5 JEUG	
2/5/1	Korrespondensie	1957, Mei
	2/6 LANDBOU	
2/6/1	Korrespondensie	1950, Mei
	2/7 MEDELYE MET SIEKTE EN AFSTERWE VAN MIN. J.H. VILJOEN	
2/7/1	Korrespondensie	1957, Sept.* 1958, Jan.

3 Bevat ook 'n koerantberig insake dr. Ben Havenga wat mnr. Viljoen as voorsitter van Afrikaanse Pers Bpk. opgevolg het.

4 Bevat ook o.m. inligting rakende die afsterwe van mnr. N.C. Havenga. Vergelyk in dié verband ook lêers 3/2/5, 4/2/1 en Kn. 508/3.

5 Die beplanning vir die oprigting van 'n monumnt of gedenkteken vir mnr. N.C. Havenga het in samewerking met die De Wet-gedenkfonds en die Hertzog-gedenkfondskomitee geskied. Die lêer bevat ook o.m. 'n notule van 'n vergadering wat deur die Generaal De Wet Standbeeldfonds Komitee belê is.

VERWYSING	BESKRYWING	TYDPERK
	2/8 VERKIESING AS VOLKSRAADSLID VIR HOOPSTAD	
2/8/1	Korrespondensie ⁶	1933, Mrt.- 1933, Apr.

⁶ Bevat ook o.m. 'n nominasiebrief. Vergelyk ook lêers 3/2/1 en Kn. 508/8 vir verdere inligting rakende die Algemene Verkiesing van 1933.

3 TOESPRAKE, VERKLARINGS EN BOODSKAPPE

VERWYSING	BESKRYWING	TYDPERK
	3/1 ALGEMEEN	
3/1/1	Toesprake en verklarings ⁷	1946, Jan. - 1957, Des.
	3/2 VILJOEN, MIN J.H.	
3/2/1	Toesprake (nommers 1-5)	1933-1950*
3/2/2	do. (nommers 6-10)	1951, Jan.- 1951, Okt.
3/2/3	do. (nommers 11-14)	1952, Mrt.*- 1952, Jun.
3/2/4	do. (nommers 15-20)	1954, Apr. - 1954, Nov.
3/2/5	do. (nommers 21-29)	1956, Febr.- 1957, Sept.
3/2/6	do. (nommers 30-38)	s.d.
3/2/7	do. (nommers 39-47)	s.d.

7 Bevat o.m. verklarings deur mnr. N.C. Havenga en die dagbestuur van die Afrikanerparty, asook mnr. C.R. Swart, Minister van Justisie, se radio-huldigingsboodskap by die afsterwe van mnr. J.H. Viljoen.

4. ARTIKELS EN GESKRIFTE

<u>VERWYSING</u>	<u>BESKRYWING</u>	<u>TYDPERK</u>
	4/1 ALGEMEEN	
4/1/1	Artikels ⁸	s.d.
	4/2 HAVENGA, MIN. N.C.	
4/2/1	Geskripte insake min. N.C. Havenga soos opgestel deur mnr. J.H. Viljoen	1957, Mrt.*
	4/3 VILJOEN, MIN. J.H.	
4/3/1	Artikel insake Min. J.H. Viljoen soos opgestel deur Harm Oost	C. 1957

8 Bevat voorwoorde wat deur mnr. J.H. Viljoen geskryf is.

5. VERSLAE EN MEMORANDA

<u>VERWYSING</u>	<u>BESKRYWING</u>	<u>TYDPERK</u>
5/1/1	5/1 ALGEMEEN Memoranda ⁹	s.d.

⁹ Bevat o.m. inligting insake ouderdomspensioene en landbou-aangeleenthede in die Robertson-disktrik.

6. PERSOONLIKE STUKKE

VERWYSING	BESKRYWING	TYDPERK
	6/1 ALGEMEEN	
6/1/1	Bestuurslisensie	1922, Okt. 20
	6/2 ADRESSE	
6/2/1	Adresse aangebied aan mnr. en mev. J.H. Viljoen	1928, Des.-* 1941, Jun.
	6/3 CURRICULUM VITAE	
6/3/1	Lewenssketse van mnr. J.H. Viljoen	s.d.
	6/4 GETUIGSKRIFTE	
6/4/1	Getuigskrifte	1913-1917*

7. PROGRAMME EN GEDENKSTUKKE

VERWYSING	BESKRYWING	TYDPERK
	7/1 ALGEMEEN	
7/1/1	Programme	1916, Des.- 1957, Apr.

BYLAE A: KOERANTKNIPSELS

VERWYSING	BESKRYWING	OPMERKINGS
	ALGEMEEN	
Kn. 508/1	Koerantknipsels, 1941-1962*	
	HAVENGA, MIN. N.C.	
Kn. 508/2	Koerantknipsels, 1947-1958*	
Kn. 508/3	Koerantknipsels rakende die afsterwe van N.C. Havenga, Mrt. 1957	
	MALAN, D.F.	
Kn. 508/4	Koerantknipsels, 1942-1959	
	ONDERWYS	
Kn. 508/5	Koerantknipsels, 1951-1955*	
	VILJOEN, MIN. J.H.	
Kn. 508/6	Koerantknipsels, 1951-1957*	
Kn. 508/7	Koerantknipsels ¹⁰ rakende die afsterwe van J.H. Viljoen, Des. 1957	
	VOLKSRAADSVERKIESING, 1933	
Kn. 508/8	Koerantknipsels, Mrt.-Mei 1933	

¹⁰ Bevat ook 'n berig insake die afsterwe van die vader van Min. J.H. Viljoen, gedateer 10 Augustus 1955.

BYLAE B: KOERANTE

<u>VERWYSING</u>	<u>BESKRYWING</u>	<u>OPMERKINGS</u>
1	Verkiesingsnuus, April 1953	

BYLAE C: TYDSKRIFTE

<u>VERWYSING</u>	<u>BESKRYWING</u>	<u>OPMERKINGS</u>
1	South African Affairs, April 1954	

BYLAE D: PAMFLETTE

VERWYSING	BESKRYWING	OPMERKINGS
1	GENL. HERTZOG se brief aan sy volk. Stryd tot uitlewering van ons onafhanklikheid. Johannesburg, Afrikaanse Pers, Sept. 1939.	
2	SCHONLAND, B.F.J. Address by the Chancellor at the ceremony to commemorate the fiftieth anniversary of the founding of Rhodes University College, 24th September 1954. Grahamstown, 1954.	
3	STEM Nasionaal en red uself, ens. Vryburg, c. 1948	
4	SUID-AFRIKA op rand van afgrond. Genl Hertzog se beroep op Volksraad. Johannesburg, Afrikaanse Pers, Augustus 1940	
5	VERENIGDE Suid-Afrikaanse Nasionale Party. Verdere vrugte van samewerking. Pretoria, Sentrale Hoofbestuur van die V.S.A.N.P., 1937	
6	WILCOCKS, W.H. samest. Die Vrystaat roep Hertzog en Havenga terug. Moet volkseenheid kom red uit diepe verdon- kering. Johannesburg, Afrikanerparty, s.d.	

AANHANGSEL 1: LYS VAN TOESPRAKE

VERWYSING	BESKRYWING	TYDPERK
1	Wat my beweeg het om te staan as kandidaat	c. 1933
2	Helddedag, Hertzogville	1947, Okt. 10
3	Geloftedag, Tierfontein	1947, Des. 16
4	Geloftedag, Vryburg	1948, Des. 16
5	Geloftedag, Frankfort	1950, Des. 16
6	Openingsrede Landboutentoonstelling, Robertson	1951, Jan. 31
7	Opening van openbare geboue, Vryburg	1951, Mrt. 30
8	Opening van die Petite-versameling	1951, Aug. 9
9	Helddedag, Springfontein	1951, Okt. 10
10	Kinderkerkhof, Springfontein	1951, Okt. 10
11	Opening van historiese uitstalling van ouchede in die ou museumgebou, Boomstraat, Pretoria	1952, Mrt. 13
12	Vyftiende herdenking van die Vereniging van Geïnkorporeerde Rekenmeesters en Ouditeure	1952, Mrt. 14
13	Uniedag-parade, Swartkop	1952, Mei 31
14	91ste Jaarlikse algemene vergadering van die Kaapstadse Kamer van Koophandel, Kaapstad	1952, Jun. 6
15	Landbouskou, Mafeking	1954, Apr. 29
16	"The Owl Club"	1954, Mei 18
17	Industriële en Landbouskou, Nigel.	1954, Aug. 28
18	Landboutentoonstelling, Potgietersrus	1954, Sept. 1
19	Hulde aan komdt. Danie Theron	1954, Sept. 4
20	Opening van die eerste uit-	1954, Nov.2

	stalling van skilderye van mnr. Victor Ivanoff	
21	Openingsrede tydens SARCCUS- konferensie insake weidingsleer	1956, Febr. 6
22	Landboutentoonstelling, Parys	1956, Apr. 20
23	Opening an die A.J. Viljoen- brug, Vryburg	1956, Okt. 12
24	Amptelike opening van die nuwe gebou van die Aptekersvereniging van Suid-Afrika	1956, Okt. 22
25	Algemene Jaarvergadering van die Afrikaans-Duitse Kultuurunie , Pretoria	1956, Okt. 26
26	Huldeblyk by die afsterwe van mnr. N.C. (Klasie) Havenga	1957, Mrt.
27	21ste Verjaardagviering van Die Vaderland	1957, Jul. 2
28	Opening van kermis van die Suid-Afrikaanse Vroue Federasie vir die insameling van fondse vir 'n verpleeginrigting, Kempton Park	1957, Aug. 31
29	Boodskap vir 'n re-unie van oud- studente van die Vrystaatse Uni- versiteit	1957, Sept. 9
30	Bestryding van jeugmisdaad	s.d.
31	Banket van die Suid-Afrikaanse/ Franse Vereniging ter verwel- koming van die nuwe Franse ambassadeur in Suid-Afrika, Pretoria	s.d.
32	Amptelike opening van navorsings- laboratoriums van die Dept van Mynwese	s.d.
33	Geologie en die ontwikkeling van Suider-Afrika	s.d.
34	Goudmynbedryf	s.d.
35	Royal Institute of International Affairs , Chatham House, Londen	s.d.
36	Geloftedag	s.d.

37	Opening van administrasiegebou, Diepkloof-verbeteringskool	s.d.
38	Opening van die Superkosfabriek, Vryburg	s.d.
39	Samewerking tussen die Verenigde State van Amerika en Suid-Afrika op onderwysgebied	s.d.
40	Begrotingstoespraak	s.d.
41	Jaarvergadering van die Noord- wes-Vrystaatse Streeksontwik- kelingsvereniging	s.d.
42	Onderwysmosie: Kommissie van Ondersoek in verband met onderwys	s.d.
43	Opening van Betsjoeanalandse Koöperatiewe nuwe geboue	s.d.
44	Doelstellings van die Histo- riese Genootskap van Suid-Afrika	s.d.
45	Doelstellings van die South Afri- can Association for the Advance- ment of Science	s.d.
46	21ste Verjaardagviering van die Voortrekkerbeweging	s.d.
47	Boodskap insake die Afrikaner se tradisionele ingesteldheid teen- oor sy leiers	s.d.